

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 326/2012-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. mája 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť JUDr. B. O., B., zastúpeného JUDr. I. S., K., ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 43/2011 z 22. februára 2012, a takto

r o z h o d o l :

Základné práva JUDr. B. O. podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 43/2011 z 22. februára 2012 p o r u š e n é n e b o l i .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. I. ÚS 326/2012 z 27. júna 2012 bola na ďalšie konanie prijatá sťažnosť JUDr. B. O. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 43/2011 z 22. februára 2012 (ďalej len „najvyšší súd“ a „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že na sťažovateľa (a ďalších obvinených) bola 10. septembra 2004 Krajskou prokuratúrou v T. (ďalej len „krajská prokuratúra“) podaná Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) obžaloba pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1 a 4 písm. b) a ods. 5 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), ako aj ďalšie trestné činy.

3. Krajský súd uznesením sp. zn. 1 T 6/04 zo 14. októbra 2004 po predbežnom prerokovaní obžaloby okrem iného rozhodol o postúpení trestnej veci vtedy Špeciálnemu súdu ako súdu vecne príslušnému [(Krajský súd v Banskej Bystrici vykonával v tom čase právomoc špeciálneho súdu), ďalej len „špeciálny súd“], a to z dôvodu, že okrem právnej kvalifikácie skutkov uvedenej v obžalobe malo byť konanie obvinených (teda aj sťažovateľa) posudzované aj ako trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona, čo podľa § 15a ods. 2 písm. c) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zakladalo právomoc špeciálneho súdu.

4. Proti rozhodnutiu krajského súdu o postúpení veci, ktoré bolo sťažovateľovi a jeho obhajcovi doručené až 27. septembra 2011, sťažovateľ a jeho obhajca podali sťažnosť, o ktorej najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Tost 43/2011 z 22. februára 2012 rozhodol tak, že ju podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

5. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Tost 43/2011 z 22. februára 2012 porušil jeho základné práva zaručené v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že

„Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí... uviedol, že nie je v rozpore so zákonom taký postup súdu, keď pri predbežnom prejednaní obžaloby dospeje k záveru, že skutok v obžalobe je potrebné inak právne kvalifikovať a súčasne pri zmenenej právnej kvalifikácii dospeje k záveru, že nie je vecne príslušný na prejednanie v danej veci, a preto postúpi vec v zmysle § 188 ods. 1 vecne príslušnému súdu. Súčasne uviedol, že nie je možné... pri vyhodnocovaní dôkazných prostriedkov odôvodňujúcich podanie obžaloby robiť nezvratné závery o skutkových zisteniach a ich právnej kvalifikácii. Správnosť týchto záverov sa preveruje v konaní pred súdom... Možnosť právneho posúdenia skutkov v bodoch 1) a 2) obžaloby aj ako trestného činu podľa § 185a ods. 1 Tr. por. pritom nie je absolútne vylúčená.

Tieto tvrdenia Najvyššieho súdu... sú... v rozpore so samotnými ustanoveniami Trestného poriadku...

Obvinený JUDr. B. O. v priebehu vyšetrovania, ani pred podaním obžaloby nebol upozornený v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku vzťahujúcimi sa a účinnými na skutky kladené mu za vinu na zmenu právnej kvalifikácie jeho konania, a preto nemal možnosť uplatniť si svoje zákonom dané opravné prostriedky, ktoré mu zákon... dáva. Tým bolo porušené jeho právo na obhajobu...

Nemožno sa... stotožniť s tvrdením... Najvyššieho súdu SR..., podľa ktorého postúpenie veci Krajským súdom v Prešove bolo v súlade so zákonom... Najvyšší súd SR konštatuje, že trestné stíhanie aj za trestný čin podľa § 185a ods. 1 Tr. zákona nemožno vylúčiť, pričom až ďalším dokazovaním a konaním bude možné túto skutočnosť potvrdiť alebo vyvrátiť...

Nemožno... poprieť právo na spravodlivý proces a na prejednanie veci pred príslušným súdom a odoprieť všetky zákonom stanovené práva obvinenému... iba preto, že bez akéhokoľvek zákonného podkladu má súd za to, že konanie... možno, aj inak právne kvalifikovať a preto vec postúpil na to príslušnému súdu, ktorý bol v tom čase Špeciálny súd.

Na druhej strane si súd však sám protirečí ak tvrdí, že takéto skutkové závery možno vykonať až po samotnom prejednaní veci, samozrejme za uplatnenia práv obhajoby...

Ak súd na základe výsledkov dokazovania, ktoré vykoná na hlavnom pojednávaní zistí, že konanie obvineného nenapĺňa pojmové znaky trestného činu podľa § 185a ods. 1 Tr. zákona, a teda že na prejednanie tejto veci je Špeciálny súd (Špecializovaný trestný súd), konal vo veci nepríslušný súd. V takomto prípade konanie mal vykonať príslušný súd, a to Krajský súd v Prešove, na ktorý bola podaná obžaloba... To teda znamená, že vo veci by konal nepríslušný súd a ústavné právo obvineného zakotvené v článku 46 ústavy bolo porušené a to je dôvod na zrušenie rozhodnutia takéhoto súdu...

Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí... uviedol, že rozhodnutím sp. zn. 4 To 104/04 bolo rozhodnuté aj o výroku v bode 1) uznesenia Krajského súdu v Prešove vo vzťahu ku všetkým obžalovaným... Dodatočným doručením rozhodnutia Krajského súdu v Prešove dostali obžalovaní možnosť podať proti nemu opravný prostriedok, avšak len teoretickú, keďže o ich sťažnostiach bolo v podstate rozhodnuté už 19. 1. 2005, pretože Najvyšší súd SR preskúmal všetky výroky, proti ktorým sťažovatelia mohli podať sťažnosť, ako i konanie im predchádzajúce a dospel k záveru, že v tejto časti sťažnosť nie je dôvodná pri tých istých námietkach...

Tento výklad súdu je priamo v rozpore so zákonom i s teóriou trestného práva i s rozhodovacou činnosťou Najvyššieho súdu SR i Ústavného súdu SR...

Ústavné práva obvineného JUDr. B. O. boli porušené už tým, že mu prvostupňový súd, teda Krajský súd v Prešove po dobu vyše siedmich rokov v rozpore s ust. § 188 ods. 4 Tr. por. nedoručil rozhodnutie súdu, na ktorý mal nárok a mal zákonom garantované právo proti tomuto rozhodnutiu podať opravný prostriedok.

V napadnutom rozhodnutí, Najvyšší súd SR tvrdí, že napriek tomu, že mu toto rozhodnutie nebolo doručené... toto rozhodnutie už nadobudlo právoplatnosť, pretože iná

osoba podala sťažnosť, ktorej toto rozhodnutie bolo doručené a to má účinky právoplatnosti aj voči nemu...

... aj obvinený JUDr. B. O. mal... a má právo vo svojej sťažnosti uvádzať dôkazy a tvrdenia na svoju obhajobu...

Nemôžu... obstať tvrdenia súdu, že súd už zaujal právny názor k postúpeniu veci tým, že riešil sťažnosť obv. Ing. M..., pričom išlo v podstate o totožné námietky s ktorými sa súd už vysporiadal (Súd sa nemohol vysporiadať s námietkami, ktoré si môže uplatniť v sťažnosti obvinený, ak takú sťažnosť obvinený nepodal lebo mu nebolo doručené práve rozhodnutie proti ktorému má sťažnosť smerovať.)

Ak súd nepristúpi a nezaoberá sa dôkazmi, resp. tvrdeniami, ktoré vo svojej sťažnosti má právo obvinený uviesť, s právom na spravodlivý proces, takéto konanie nemá nič spoločné. Odmietnutie takéhoto postupu je postupom, ktoré je v rozpore so základnými právami obvineného na spravodlivý proces...“.

Sťažovateľ ďalej považoval za podstatné uviesť:

„Obžaloba na obv. JUDr. B. O. a spol. bola podaná 8. 9. 2004... Dňa 14. 10. 2004 Krajský súd v Prešove postupuje uvedenú trestnú vec v zmysle § 188 ods. 1 písm. a) Tr. por. na prejednanie Špeciálnemu súdu v Pezinku. Uznesenie o postúpení veci, sp. zn. 1 T 6/04 zo 14. 10. 2004, však až do doručenia rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Tost 43/2011 zo dňa 22. 2. 2012 obvinenému JUDr. B. O., nenadobudlo právoplatnosť...

Hlavné pojednávanie nariadil Špeciálny súd až v októbri 2005, a to napriek tomu, že sťažnosť proti rozhodnutiu krajského súdu o postúpení veci v zmysle § 188 ods. 4 Tr. por. má odkladný účinok. Odhliadnuc od uvedeného, súd konal vo veci, aj keď mu táto vec právoplatne postúpená nebola a navyše hlavné pojednávanie nebolo nariadené do 15. 4. 2005, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 122/2005 Zb. z.

Som preto toho názoru, že Krajský súd v Prešove mohol úspešne postúpiť uvedenú trestnú vec Špeciálnemu súdu, len do nadobudnutia účinnosti zákona č. 122/2005 Zb. z., teda do 15. apríla 2005 a príslušným na konanie a rozhodovanie vo veci v prvom stupni, by bol iba vtedy, ak by do 15. apríla 2005 bol nariadil hlavné pojednávanie, čo sa však nestalo...

... tvrdím, že namietaný postup Najvyššieho súdu SR, ktorý vyslovil vo svojom rozhodnutí, zakladá porušenie označeného práva sťažovateľa, pretože je spojený s konkrétnymi relevantnými, nepriaznivými dôsledkami pre sťažovateľa, ktorý postupom tohto súdu bol spôsobený, pričom na tento negatívny dôsledok sa vzťahuje aj výsledok konania, ktorý nebude možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach...“

Porušenie svojich základných práv sťažovateľ vidí aj v tom, že

„Krajský súd v Prešove, uznesenie sp. zn. 1 T 6/04 zo dňa 14. 10. 2004 nedoručil obž. JUDr. B. O. a tomuto bolo odňaté právo na podanie sťažnosti, tak ako je to hore uvedené. Rozhodnutie preto až do dňa 22. 2. 2012 nenadobudlo právoplatnosť.“

Napriek uvedenému Krajský súd v Prešove vec postupuje Krajskému súdu v Banskej Bystrici, ktorý v tom čase mal právomoc Špeciálneho súdu. Vec je pridelená do senátu sp. zn. 1 Tš 2/05 a zákonným sudcom sa stáva JUDr. V. M. a členovia senátu JUDr. O. K. a JUDr. J. G. Tento senát vo veci začal konať a rozhodovať, o čom svedčia listiny nachádzajúce sa v spise...

Niet zákonného dôvodu, aby trestný spis bol následne predložený Špecializovanému trestnému súdu Pezinok a vo veci začal konať iný senát. Senát 1 Tš 23/05 v zložení JUDr. E. K., predseda a členovia senátu tam pridelení, nie sú zákonnými sudcami...

Ak teda podľa § 454a a § 454aa Tr. poriadku účinného do 31. 12. 2005 nedošlo k právoplatnému postúpeniu uvedenej trestnej veci na Špeciálny súd v období medzi 1. septembrom 2004 a 15. aprílom 2005, tak ako to predpokladajú citované ustanovenia Trestného poriadku, príslušným na ďalšie rozhodovanie je Krajský súd Prešov. Vychádzam pri tom z toho, že krajský súd mohol úspešne rozhodnúť o postúpení predmetnej veci Špeciálnemu súdu, len do nadobudnutia účinnosti zákona č. 122/2005 Zb. z.

Navyše poukazujem na to, že aj napriek nezákonnému a nesprávnemu postúpeniu veci..., zákonným senátom a teda zákonným sudcom sa stal senát 1 Tš 2/2005 a nie senát 1 Tš 23/2005. Takýmto postupom došlo k odňatiu veci jeho zákonnému sudcovi a vo veci naďalej koná a rozhoduje jednak nepríslušný súd a jednak nezákonný sudca...“.

6. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo JUDr. B. O. podľa Článku 46 ods. 1 a Článku 48 ods. 1, ods. 2 Ústavy SR a právo podľa Článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Tost 43/2011, zo dňa 22. 2. 2012 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Tost 43/2011, zo dňa 22. 2. 2012 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. JUDr. I. S. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 323,49 Eur, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

7. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval najvyšší súd, aby sa vyjadril k prijatej sťažnosti a k vhodnosti ústneho pojednávania. Predseda najvyššieho súdu vo vyjadrení z 19. septembra 2012 uviedol:

„Podľa nášho názoru je rozhodnutie najvyššieho súdu (3 Tost 43/2011) vecne správne a v súlade so zákonom. Nakoľko však v súčasnosti nemáme k dispozícii kompletný spisový materiál, nie je možné zaujať podrobnejšie stanovisko, a preto odkazujem na písomné odôvodnenie rozhodnutia z 22. februára 2012, sp. zn. 3 Tost 43/2011, na ktorého záveroch aj naďalej trváme.

Máme za to, že zo strany senátu v predmetnej veci nedošlo k porušeniu základných práv obvineného garantovaných ústavou a dohovorom, sťažnosť obvineného považujeme za vecne neopodstatnenú, a napriek jej prijatiu na ďalšie konanie ju navrhujeme odmietnuť.

Zároveň oznamujeme, že netrváme na ústnom pojednávaní.“

7. Na výzvu ústavného súdu sťažovateľ prostredníctvom právnej zástupkyne listom z 12. septembra 2012 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

8. Ústavný súd po vyhodnotení stanovísk účastníkov konania dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto boli splnené podmienky na upustenie od ústneho pojednávania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady

Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a sťažnosť bola prejednaná na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu. Po posúdení sťažnosti a jej príloh, uznesenia najvyššieho súdu a vyjadrenia k sťažnosti dospel ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu k záveru, že sťažnosť nie je dôvodná.

9. Ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Je teda garantom ústavnosti a súdnym orgánom, ktorý je povinný chrániť dodržiavanie a rešpektovanie ústavy všetkými orgánmi verejnej moci vrátane všeobecných súdov.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

11. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu (spravodlivé súdne konanie) rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

III.

K tvrdenému porušeniu označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu

12. Zo sťažnosti vyplýva, že kľúčová námietka sťažovateľa spočíva v jeho nesúhlase s právnym názorom najvyššieho súdu, v zmysle ktorého je na prerokovanie jeho trestnej veci príslušný Špecializovaný trestný súd, resp. predtým Špeciálny súd (pre účely nálezu obidva súdy rovnako označené ako špeciálny súd). Najvyšší súd totiž v napadnutom

uznesení rozhodujúc o jeho sťažnosti potvrdil právny záver krajského súdu vyjadrený v jeho uznesení zo 14. októbra 2004, v zmysle ktorého je na prerokovanie tejto trestnej veci príslušný špeciálny súd. Sťažovateľ zastáva názor, že na prerokovanie jeho trestnej veci je príslušný krajský súd, na ktorý aj bola obžaloba pôvodne podaná. V tejto súvislosti sťažovateľ namieta, že

- skutky uvedené v bodoch 1 a 2 obžaloby nemožno právne kvalifikovať ako trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona,

- právne závery najvyššieho súdu vyjadrené v napadnutom uznesení sú podľa jeho názoru v rozpore s relevantnými ustanoveniami Trestného poriadku,

- nebol upozornený ani v priebehu vyšetrovania, ani pred podaním obžaloby a ani po podaní obžaloby v súlade s označenými ustanoveniami Trestného poriadku na zmenu právnej kvalifikácie skutku.

13. V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd vo vzťahu k uvedeným námietkam sťažovateľa predovšetkým uviedol:

„Vo vzťahu k námietke obžalovaných, že nie je možné skutky v bodoch 1) a 2) obžaloby právne kvalifikovať ako trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 185a ods. 1 Tr. zák. najvyšší súd konštatuje, že súd nie je viazaný právnou kvalifikáciou skutkov uvedených v obžalobe (ako ich kvalifikoval prokurátor). Odchýlne právne posúdenie skutku samo o sebe nie je ani v rozpore s obžalovacou zásadou.

V zmysle § 188 ods. 1 písm. a) Tr. por. po predbežnom prejednaní obžaloby súd postúpi vec príslušnému súdu, ak nie je sám na jej prejednanie príslušný.

Nie je preto v rozpore so zákonom taký postup súdu, keď pri predbežnom prejednaní obžaloby dospeje k záveru, že skutok v obžalobe je potrebné inak právne kvalifikovať a súčasne pri zmenenej právnej kvalifikácii dospeje k záveru, že nie je vecne príslušný na prejednanie danej veci, a preto postúpi vec v zmysle § 188 ods. 1 Tr. por. vecne príslušnému súdu.

V tejto súvislosti možno súhlasiť s argumentáciou uvedenou v rozhodnutí, sp. zn. 4 To 101/04, že nie je možné pri vyhodnocovaní dôkazných prostriedkov

odôvodňujúcich podanie obžaloby robiť nezvratné závery o skutkových zisteniach a ich právnej kvalifikácii. Správnosť týchto záverov sa preveruje v konaní pred súdom na hlavnom pojednávaní po vykonaní a vyhodnotení všetkých zabezpečených dôkazov pri dodržaní základných zásad trestného konania. Možnosť právneho posúdenia skutkov v bodoch 1) a 2) obžaloby aj ako trestného činu založenia zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 185a ods. 1 Tr. por. pritom nie je absolútne vylúčená.

Podľa § 15a ods. 2 písm. c) Tr. por. právomoci Špeciálneho súdu podliehajú aj iné osoby pre obzvlášť závažné trestné činy (§ 41 ods. 2 Tr. zák.) spáchané v spojení s organizovanou skupinou (§ 89 ods. 26 Tr. zák.) pôsobiacou vo viacerých štátoch, zločineckou skupinou (§ 89 ods. 27 Tr. zák.) alebo teroristickou skupinou (§ 89 ods. 28 Tr. zák.).

Podľa § 89 ods. 27 Tr. zák. zločineckou skupinou sa rozumie dlhší čas trvajúce zoskupenie najmenej troch osôb na účely páchania trestnej činnosti s cieľom

a) dosiahnuť zisk, alebo

b) preniknúť do orgánov verejnej moci, a tak získať nad nimi kontrolu alebo uplatniť svoj vplyv, aby sa zakryla alebo legalizovala ich trestná činnosť alebo

c) preniknúť do orgánov podnikateľských alebo nepodnikateľských subjektov, a tak získať nad nimi kontrolu alebo uplatniť svoj vplyv, aby sa zakryla alebo legalizovala ich trestná činnosť alebo príjmy z nej, ktoré sa vyznačuje vysokým stupňom delby práce medzi jednotlivými členmi zločineckej skupiny v rámci jej vnútorného organizačného usporiadania.

Keďže vyhlásením nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej SR) z 20. mája 2009, č. k. PL. ÚS 17/08-238, v Zbierke zákonov Slovenskej republiky zákon č. 458/2003 Z. z. a súvisiace právne predpisy stratili účinnosť, bolo potrebné zabezpečiť kontinuitu rozhodovacej činnosti Špeciálneho súdu, čo bolo vykonané zákonom č. 291/2009 Z. z., ktorý zriadil Špecializovaný trestný súd s účinnosťou odo dňa vyhlásenia predmetného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, t. j. od 17. júla 2009. V predmetnej veci preto v súčasnosti v trestnom konaní pokračuje Špecializovaný trestný súd v Pezinku ako súd vecne príslušný.“

14. V nadväznosti na citované ústavný súd poukazuje na ustanovenia Trestného poriadku aplikovateľné na problém nastolený námietkami sťažovateľa. Podľa § 188 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku po predbežnom prejednaní obžaloby súd postúpi vec príslušnému súdu, ak nie je sám na jej prejednanie príslušný. Z citovaného ustanovenia Trestného poriadku vyplýva oprávnenie súdu, na ktorý bola prokurátorom podaná obžaloba, postúpiť po predbežnom prejednaní obžaloby vec príslušnému súdu, ak dospeje k záveru, že nie je sám na jej prejednanie príslušný. Z uznesenia krajského súdu o postúpení veci sp. zn. 1 T 6/2004 zo 14. októbra 2004 vyplýva, že krajský súd pri predbežnom prerokovaní obžaloby dospel k právnomu záveru, že skutkové zistenia uvedené v bode 1 obžaloby prokurátor krajskej prokuratúry nemal posúdiť ako konanie spáchané členmi organizovanej skupiny, ale ako konanie zločineckej skupiny v zmysle ustanovenia § 89 ods. 27 Trestného zákona.

15. Krajský súd v tejto súvislosti v uznesení sp. zn. 1 T 6/2004 zo 14. októbra 2004 okrem iného uviedol, že „Zo skutkovej vety pod bodom 1) vyplýva, že k prvotnej dohode získať finančné prostriedky z D. a. s. B. v konkurze malo dôjsť medzi obvinenými JUDr. B. O., JUDr. M. H. a Mgr. P. G., ktorí následne mali vydávať pokyny k ďalšiemu postupu pri realizácii získania finančných prostriedkov z D. a. s. B. v konkurze, časť úkonov súvisiacich s trestnou činnosťou mali realizovať a finančné prostriedky získané ďalšími obvinenými mali byť odovzdané obvinenému JUDr. B. O.

Plánovanie a koordinovanosť je zrejmá u obvinených JUDr. B. O., JUDr. M. H. a Mgr. P. G., na základe dohody ktorých sa malo začať žalované konanie všetkých obvinených. Okrem toho je však zo skutkovej vety zrejmá aj tá skutočnosť, že ostatné zúčastnené osoby mali mať 4 % podiel zo získaných finančných prostriedkov z D. a. s. B. v konkurze, pričom 96 % vyfakturovanej sumy malo byť vrátených JUDr. B. O., ktorý mal osloviť obvineného J. Š. na zabezpečenie obchodnej spoločnosti k takému prevodu. Z uvedeného vyplýva, že trestná činnosť uvedená pod bodom 1) obžaloby bola vopred naplánovaná, postupne koordinovaná z jedného centra, pričom ďalší obvinení vzhľadom na potreby jednotlivých úkonov zabezpečujúcich dosiahnutie účelu získania finančných prostriedkov z D. a. s. mali postupne pristupovať k tejto skupine, ktorá dopredu mala naplánovať spáchanie žalovaného trestného činu.

Podľa názoru krajského súdu skutkové zistenia uvedené pod bodom 1) obžaloby krajský prokurátor nemal posúdiť ako konanie spáchané členmi organizovanej skupiny, ale ako konanie zločineckej organizácie v zmysle ustanovenia § 89 ods. 27 Tr. zákona.

Vychádzajúc zo zabezpečených dôkazov možno vyvodiť záver, že v danom prípade išlo o skupinu najmenej troch osôb, ktorá mala existovať určité obdobie a to od presne nezisteného dňa mesiaca apríl 2002 asi do konca júla 2002, kedy konaním tejto skupiny obvinených mala byť spôsobená škoda v celkovej sume 22.140.000,- Sk poškodenej strane D. a. s. B. v konkurze.

JUDr. B. O., JUDr. M. H. a Mgr. P. G. mali napláňovať spáchanie trestného činu a celú trestnú činnosť mali aj riadiť. Na základe nimi udelených pokynov obvinení M. H., M. J., J. L. a O. N. ako aj ďalšie osoby obvinených mali vykonať úkony, v dôsledku ktorých došlo k prevodu finančných prostriedkov z účtu D. a. s. na účty jednotlivých obchodných spoločností, k ich následnému vybratiu v hotovosti a ich odovzdávaniu podľa pokynov jednotlivých obvinených. Z uvedeného vyplýva, že v danom prípade išlo o skupinu obvinených s vnútornou organizačnou a subordinačnou štruktúrou. Tomu zodpovedá aj del'ba finančných prostriedkov, ktoré obvinení mali získať trestnou činnosťou a to v pomere 96 % v prospech tých obvinených, ktorí napláňovali a koordinovali trestnú činnosť, a 4 % v prospech obvinených, ktorí realizovali ich pokyny.

Následkom konania obvinených v bode 1) obžaloby mala byť spôsobená škoda veľkého rozsahu. Tento skutok krajský prokurátor po právnej stránke kvalifikoval ako trestný čin podľa § 248 ods. 1, ods. 4 písm. a), b), ods. 5 Tr. zákona, za spáchanie ktorého Trestný zákon ustanovuje sankciu uloženie odňatia slobody na päť až dvanásť rokov.

K bodu 2) obžaloby krajský súd považuje za potrebné uviesť, že obvineným M. J., O. N. a J. L. ako členom určitej skupiny sa kladie obžalobou za vinu spáchanie obzvlášť závažného trestného činu, za ktorý zákon umožňuje uložiť jednak trest výnimočný a jednak trest odňatia slobody na dvanásť až pätnásť rokov a to vzhľadom na účinnosť Trestného zákona v čase spáchania žalovaného skutku. Toto konanie obvinení mali spáchať spolu s ďalšími osobami za účelom spätného získania finančných prostriedkov prevedených na účet inej osoby v súvislosti so skutkom uvedeným pod bodom 1) obžaloby.

Z uvedeného krajský súd vyvodil záver, že v prejednávanej trestnej veci v bode 1) obžaloby bolo potrebné konanie obvinených kvalifikovať po právnej stránke ako trestné činy podľa § 248 ods. 1, ods. 4 písm. a), ods. 5, § 248 ods. 1, ods. 5, § 252 ods. 1 písm. a), ods. 5 spáchané v jednočinnom súbehu s trestným činom podľa § 185a ods. 1 Tr. zákona. Pretože skutok uvedený pod bodom 2) obžaloby úzko súvisí so skutkom pod bodom 1), podľa názoru súdu bolo potrebné u obvinených M. J. a O. N. toto konanie kvalifikovať ako trestný čin podľa § 219 ods. 1, 2 písm. b), c), j) Tr. zákona, u obvineného J. L. ako trestný čin podľa § 219 ods. 1, 2 písm. b), j) Tr. zákona, ktorý mali spáchať v jednočinnom súbehu s trestným činom podľa § 185a ods. 1 Tr. zákona.

Vzhľadom na ust. § 15a ods. 2 písm. c) Tr. poriadku pri takomto právnom posúdení skutkov uvedených pod bodom 1) a 2) obžaloby príslušnosť krajského súdu ako súdu prvého stupňa na prejednanie a rozhodnutie trestnej veci vedenej proti obv. Mgr. P. G. a spol. nie je daná. Príslušným na konanie je Špeciálny súd.“

16. Z citovaného vyplýva, že krajský súd posúdil konanie obžalovaných po právnej stránke inak ako prokurátor krajskej prokuratúry, teda dospel k inej právnej kvalifikácii stíhaných skutkov, ktorá zakladala príslušnosť špeciálneho súdu, a preto v zmysle § 188 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku vec postúpil príslušnému súdu. Sťažovateľ v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu neuvádza žiadne argumenty, prečo v danom prípade neobstojí právny záver všeobecných súdov (krajského súdu a následne najvyššieho súdu, pozn.) o tom, že môže ísť o zločineckú skupinu v zmysle § 89 ods. 27 Trestného zákona, od čoho je odvodený záver krajského súdu o príslušnosti špeciálneho súdu. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení s týmto záverom krajského súdu stotožnil a poukázal aj na dôvody skoršieho uznesenia sp. zn. 4 To 101/04, ktorým v tej istej trestnej veci zamietol sťažnosť iného spoluobvineného, ktorá smerovala proti rovnakému uzneseniu krajského súdu o postúpení veci špeciálnemu súdu.

17. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že nebol upozornený ani v priebehu vyšetrovania, ani pred podaním obžaloby na zmenu právnej kvalifikácie skutku, ústavný súd v tejto súvislosti zvyrazňuje, že ním označené ustanovenia Trestného poriadku sa týkajú právnej kvalifikácie skutku v prípravnom konaní, teda v čase do podania obžaloby. Týkajú

sa tiež zásady totožnosti skutku, teda toho, že obžaloba môže byť podaná len pre skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie. Sťažovateľ ani len netvrdí, že v jeho trestnej veci bolo obvinenie vznesené pre iný skutok, než pre aký bola podaná obžaloba.

18. Na základe už uvedeného ústavný súd zastáva názor, že posudzované námietky sťažovateľa nie sú opodstatnené, keďže vo vzťahu k nim neexistuje taká príčinná súvislosť medzi právnymi názormi vyslovenými v napadnutom uznesení najvyššieho súdu a sťažovateľom označenými základnými právami podľa ústavy a právom podľa dohovoru, ktorá by zakladala dôvod na vyslovenie ich porušenia.

19. Ústavný súd nevidí relevantný dôvod korigovať právny záver najvyššieho súdu, podľa ktorého pri vyhodnocovaní dôkazných prostriedkov odôvodňujúcich podanie obžaloby nemožno robiť nezvratné závery o skutkových zisteniach a ich právnej kvalifikácii, keďže správnosť (opodstatnenosť) týchto záverov sa preveruje v konaní pred súdom na hlavnom pojednávaní po vykonaní a vyhodnotení všetkých zabezpečených dôkazov pri dodržaní základných zásad trestného konania. Zároveň však ústavný súd nevidí žiaden dôvod ani na to, aby korigoval primerane a ústavne konformne odôvodnený záver všeobecných súdov o tom, že vzhľadom na možné právne posúdenie skutkov uvedených v obžalobe aj podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona vo väzbe na § 15a ods. 2 písm. c) Trestného poriadku bola v danej veci daná právomoc špeciálneho súdu. Napokon tento záver ústavného súdu už bol vyjadrení aj v uznesení sp. zn. IV. ÚS 410/2012 zo 16. augusta 2012, ktorým ústavný súd odmietol sťažnosť spoluobvinenej pre namietané porušenie jej označených práv totožným uznesením najvyššieho súdu.

20. V prípade, ak špecializovaný súd konajúci v trestnej veci sťažovateľa dospeje po vykonaní a vyhodnotení všetkých zabezpečených dôkazov k záveru o inej právnej kvalifikácii skutku, ktorá by odôvodňovala postúpenie veci príslušnému súdu, bude môcť trestnú vec sťažovateľa postúpiť príslušnému súdu za splnenia zákonných predpokladov vyplývajúcich z ustanovenia § 222 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého ak zistí súd v zažalovanom skutku trestný čin, na ktorého prerokovanie je príslušný, postúpi vec príslušnému súdu. Je však povinný rozhodnúť vec sám, ak ide iba o miestnu

nepríslušnosť a obžalovaný ju nevytkol; tiež je povinný sám vec rozhodnúť, ak by mala byť vec postúpená súdu toho istého druhu, avšak nižšieho stupňa. Postúpiť vec inému súdu nemôže súd, ktorému bola vec postúpená nadriadeným súdom, okrem prípadu, že by sa skutkový podklad pre posúdenie príslušnosti medzitým podstatne zmenil.

21. Rovnako tak ústavný súd nezistil dôvodnosť ďalšej námietky, pre ktorú podľa názoru sťažovateľa nie je daná príslušnosť špeciálneho súdu a ktorá spočíva v tom, že krajský súd podľa jeho názoru mohol postúpiť uvedenú trestnú vec špeciálnemu súdu len do nadobudnutia účinnosti zákona č. 122/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (teda do 15. apríla 2005, pozn.), a príslušným na konanie a rozhodovanie vo veci v prvom stupni by bol špeciálny súd iba vtedy, ak by do 15. apríla 2005 bolo nariadené hlavné pojednávanie, čo sa však nestalo. Sťažovateľ v tejto súvislosti vychádza zo stanoviska č. 13 trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu a z rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ndtš 5/2007 z 10. januára 2008 a sp. zn. 1 Tošs 52/2007 z 10. januára 2008.

22. V súvislosti s touto námietkou sťažovateľa sa v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu uvádza:

„K námietke obžalovaných, že vecná príslušnosť Krajského súdu v Prešove na konanie v predmetnej veci vyplýva aj zo stanoviska trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu č. 13, je potrebné uviesť, že túto nie je možné akceptovať. V zmysle tohto stanoviska je vo veciach, v ktorých bola pôvodne podaná obžaloba na krajský súd pred 1. septembrom 2004 a súčasne do 1. septembra 2004 v nich nebolo týmto súdom nariadené hlavné pojednávanie, a ak v čase od 1. septembra 2004 do 15. apríla 2005 nedošlo podľa prechodného ustanovenia § 454a Tr. por. účinného od 1. septembra 2004 k postúpeniu veci Špeciálnemu súdu, je na konanie vecne príslušný krajský súd, lebo prechodné ustanovenie § 454aa Tr. por. účinného od 15. apríla 2005 opätovne založilo vecnú príslušnosť krajského súdu, keďže účelom ustanovenia § 454aa Tr. por. bolo s účinnosťou od 15. apríla 2005 obnoviť právny stav pred 1. septembrom 2004.

V predmetnej veci bola obžaloba na Krajský súd podaná Krajským prokurátorom v T. dňa 10. septembra 2004, teda v čase po 1. septembri 2004, kedy už boli účinné ustanovenia o vecnej príslušnosti Špeciálneho súdu. Nemožno potom na daný prípad aplikovať ustanovenia § 454a a § 454aa Tr. por., keďže v tomto čase Krajský súd v Prešove pri predbežnom posudzovaní skutku uvedeného v obžalobe, tento právne kvalifikoval aj ako trestný čin podľa § 185a Tr. zák. zakladajúci vecnú príslušnosť už vtedy existujúceho Špeciálneho súdu, čo konečne potvrdil aj Najvyšší súd svojím rozhodnutím zo dňa 19. januára 2005. Z tohto pohľadu už následne nebolo rozhodujúce, či došlo k nariadeniu hlavného pojednávania Špeciálnym súdom do 15. apríla 2005, kedy nadobudlo účinnosť ustanovenie § 454aa Tr. por., lebo už príslušnosť súdu bola určená zákonom, keďže obžaloba bola podaná po 1. septembri 2004 a krajský súd kvalifikoval skutok aj ako trestný čin podľa § 185a Tr. zák.“

23. Podľa § 454a Trestného poriadku vo veciach, ktoré patria do právomoci Špeciálneho súdu, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie pred 1. septembrom 2004, je na konanie príslušný Úrad špeciálnej prokuratúry a Špeciálny súd, ak v odseku 2 nie je ustanovené inak.

Podľa § 454a ods. 2 Trestného poriadku konanie vo veciach, ktoré patria do právomoci Špeciálneho súdu, v ktorých bola podaná obžaloba na okresný súd, krajský súd, vojenský obvodový súd alebo vyšší vojenský súd a bolo v nich do 1. septembra 2004 nariadené hlavné pojednávanie, sa dokončí podľa doterajších predpisov.

Podľa § 454aa ods. 2 Trestného poriadku vo veci, v ktorej bola pôvodne podaná obžaloba na okresný súd, krajský súd, vojenský obvodový súd alebo Vyšší vojenský súd a ktorá bola postúpená Špeciálnemu súdu z dôvodu § 454a, vykoná konanie okresný súd, krajský súd, vojenský obvodový súd alebo Vyšší vojenský súd, ktorý bol príslušný na konanie pred 1. septembrom 2004, ak Špeciálny súd v danej veci nenariadil do nadobudnutia účinnosti tohto zákona hlavné pojednávanie.

24. Z príloh pripojených k sťažnosti je zrejmé, že obžaloba v trestnej veci sťažovateľa bola podaná krajskou prokuratúrou krajskému súdu 10. septembra 2004, teda po 1. septembri 2004, keď už boli účinné ustanovenia o vecnej príslušnosti špeciálneho súdu, a preto je celkom zrejmé, že na trestnú vec sťažovateľky nemožno aplikovať právne názory vyjadrené v uvedenom stanovisku trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, pretože toto riešilo príslušnosť trestných súdov iba vo veciach, kde bola podaná obžaloba pred 1. septembrom 2004. Z uvedených dôvodov považuje ústavný súd aj túto námietku sťažovateľa za nedôvodnú.

25. Skutočnosť, že uznesenie krajského súdu z roku 2004 bolo sťažovateľovi doručené až v roku 2011, je síce vadou trestného konania vo veci sťažovateľa, avšak nič to nemení na tom, že jeho sťažnosť bola meritórne najvyšším súdom prerokovaná a rozhodnutá. To, že v rámci odôvodnenia namietaného uznesenia poukázal najvyšší súd aj na svoje závery uvedené v uznesení sp. zn. 4 To 101/2004 z 19. januára 2005, nič nemení podľa názoru ústavného súdu na skutočnosti, že s námietkami sťažovateľa sa zákonným a najmä preskúmateľným spôsobom vysporiadal. K dôvodnosti a zákonnosti postúpenia veci špeciálnemu súdu sa najvyšší súd jasne a zrozumiteľne vyjadril a reagoval pritom aj na podstatné sťažnostné námietky sťažovateľa ako obvineného. Ústavný súd považuje jeho právne závery týkajúce sa príslušnosti špeciálneho súdu na prerokovávanie trestnej veci sťažovateľa za ústavne akceptovateľné a udržateľné. Vychádzajúc z uvedeného ako aj z už vyslovených záverov ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 410/2012 ústavný súd aj v tomto konaní dospel k záveru, že označené práva sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu porušené neboli.

IV.

K námietkam sťažovateľa týkajúcim sa odňatia veci jeho zákonnému sudcovi na špeciálnom súde

26. Podstatná časť sťažnosti je venovaná aj tvrdenému zásahu do základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, k čomu malo dôjsť tým,

že po postúpení veci z krajského súdu najskôr začal v jeho trestnej veci konať senát pod vedením predsedu JUDr. V. M., aby neskôr bol spis pridelený senátu pod vedením predsedu JUDr. E. K. Touto časťou sťažnostnej argumentácie sa však ústavný súd bližšie zaoberať nemohol z dôvodu, že (i) sťažnosť sťažovateľa nesmeruje proti špeciálnemu súdu, ktorý nebol sťažovateľom ani označený za porušovateľa jeho práv a ani v petite sťažnosti sťažovateľ nežiadal vysloviť porušenie jeho práv postupom, prípadne rozhodnutím špeciálneho súdu a ústavný súd je viazaný petitom sťažnosti (m. m. III. ÚS 166/02), a zároveň z dôvodu, že (ii) sťažnosť smeruje proti uzneseniu najvyššieho súdu ako sťažnostného súdu, ktorý na základe sťažnosti sťažovateľa posudzoval zákonnosť uznesenia krajského súdu zo 14. októbra 2004 o postúpení veci špeciálnemu súdu, a teda predmetom jeho rozhodovania nebolo skúmanie otázky zákonného sudcu v konaní pred špeciálnym súdom.

27. Keďže sťažnosti nebolo vyhovené, neprichádzalo do úvahy, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2013